

Особливості аналізу техніко-тактичних дій у змагальній діяльності висококваліфікованих спортсменок у хокеї на траві

В. І. Гончаренко, В. О. Лапицький, І. М. Скрипка*, О. М. Гончаренко, С. В. Заяц

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, м. Суми, Україна

*Corresponding author. E-mail: iraskripka1986@gmail.com

Paper received 01.02.20; Accepted for publication 16.02.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2020-223VIII37-15>

Анотація. У статті визначили, що чільне місце в системі підготовки спортсменів високої кваліфікації займає техніко-тактична підготовка, а одним з об'єктивних методів оцінки змагальної діяльності в хокеї на траві є реєстрація та визначення їх ефективності виконання техніко-тактичних дій. Встановлено, що аналіз змагальної діяльності хокеїсток допомагає виявити сильні та слабкі сторони як команди в цілому, так і кожного гравця окремо, що дозволяє вносити відповідні корективи в навчально-тренувальний процес підготовки.

Ключові слова: хокей на траві, спортсмени, техніка, тактика.

Хокей на траві одна з найпопулярніших ігор у світі і, як результат рівень його розвитку в Україні останнім часом значно підвищується. За даними М. Перепелиці [7] характерною рисою сучасного спорту є зростання конкуренції на змаганнях різного рівня, що вимагає удосконалення системи підготовки спортсменів високої кваліфікації. В. І. Гончаренко, В. О. Лапицький [6] підтвердили необхідність вдосконалення техніко-тактичні дії (ТТД) гравців клубних і збірних команд з метою досягнення високих результатів у змагальній діяльності.

Актуальність питання удосконалення системи спортивного тренування та вдосконалення техніко-тактичної майстерності спортсменів в ігрових видах спорту підтверджують дослідження В. М. Костюкевич (2005-2010), Т. В. Вознюк, В. Бурятинський (2014), В. Кашуба, Ю. Яхно, І. Хмельницька (2013), В. О. Лапицький, О. М. Гончаренко (2018). В.М. Костюкевич у посібнику [1] зазначає, що за умови рівності сил команд в усіх інших компонентах гри, саме вдало обра-на тактика разом із високою технічною підготовленістю надає перевагу команді, яка краще підготовлена в плані техніко-тактичної майстерності.

Техніко-тактична підготовка займає центральне місце в системі підготовки спортсменів високої кваліфікації, а одним з об'єктивних методів оцінки змагальної діяльності в хокеї на траві є реєстрація ефективності виконання ТТД та визначення їх ефективності. Одержана інформація допомагає виявити сильні та слабкі сторони як команди в цілому, так і кожного гравця окремо, що дозволяє вносити відповідні корективи в навчально-тренувальний процес, таблиця 1. Тому питання пов'язані з удосконалення техніко-тактичних дій у змагальній діяльності висококваліфікованих спортсменок у хокеї на траві завжди залишаються актуальними.

Мета дослідження: полягає в аналізі ефективності техніко-тактичних дій у змагальній діяльності висококваліфікованих спортсменок у хокеї на траві

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан проблеми техніко-тактичної підготовки у ігрових видах спорту на основі вивчення науково-методичної літератури.

2. Дослідити значення та особливості аналізу техніко-тактичних дій у процесі підготовки висококваліфікованих спортсменок у хокеї на траві.

3. Експериментально перевірити ефективність техніко-тактичних дій у хокеї на траві в змагальному періоді.

Матеріал і методи дослідження.

Дослідження проводилось на базі муніципального спортивного клубу «Сумчанка» м. Суми та ІФК СумДПУ імені А.С.Макаренка. Дослідження проводились протягом 2017-2019 ігрового сезону.

Одним з об'єктивних методів оцінки змагальної діяльності в хокеї на траві є реєстрація виконання ТТД. Одержана інформація допомагає виявити сильні та слабкі сторони як команди в цілому, так і кожного гравця окремо, що дозволяє вносити відповідні корективи в навчально-тренувальний процес.

Результати дослідження та їх обговорення. Характерною рисою сучасного спорту є зростання конкуренції на змаганнях різного рангу та одночасне збільшення соціальної значущості перемог. Підготовка спортсменів високої кваліфікації, які можуть гідно представляти країну на міжнародній арені та складати конкуренцію провідним командам, неможлива без глибокого і всебічного наукового обґрунтування системи підготовки [4].

Однією з найактуальніших проблем спортивного тренування хокеїсток є вдосконалення техніко-тактичної майстерності. Хокеїсту необхідно володіти широким арсеналом різноманітних технічних прийомів і способів їхнього виконання, уміти обрати оптимальні для кожного ігрового моменту, ігрові прийоми або їхнє сполучення, швидко й точно їх виконати. Від того, наскільки гарно володіє гравець всім різноманіттям цих засобів, наскільки раціонально й ефективно застосовує їх для вирішення тактичних завдань у екстремальних умовах ігрової діяльності, при активній протидії суперників, а нерідко і в стані наростаючого стомлення, у великій мірі залежить можливість досягнення високих спортивних результатів [3].

Висококваліфіковані хокеїсти, як правило, мають досить високий рівень технічної підготовленості, що дозволяє їм вирішувати різноманітні по складності тактичні завдання, що виникають в екстремальних умовах ігрової діяльності. Разом з тим, у хокеїсток різної кваліфікації можна спостерігати суттєві недоліки при виконанні окремих технічних прийомів, низький рівень надійності, що приводить до істотної кількості помилок й позначається на результаті гри в ці-

лому [6, 8]. Не можна не враховувати й постійне поповнення технічного арсеналу хокеїстів новими технічними прийомами. У зв'язку з цим процес постійного вдосконалювання технічної майстерності гравців незалежно від віку й кваліфікації має вкрай високу значимість[2].

За умови рівності сил команд в усіх інших компонентах гри, саме вдало обрана тактика, разом із високою технічною підготовленістю, надасть перевагу команді, яка добре підготовлена в плані техніко-тактичної майстерності. Якщо розглядати питання взаємозв'язку оволодіння техніко-тактичними діями і розвитком рухових якостей, котрі визначають ефективність техніко-тактичних дій виникає проблема техніко-тактичного тренування, або в більш широкому значенні – техніко-тактичної підготовки [2].

Оскільки тактична організованість у діях хокеїстів досягається за рахунок чіткого розподілу функцій між окремими хокеїстами та поєднання ігрових спеціалізацій. Особливо це стосується хокею на траві – гри досить складної у оволодінні елементами техніки та тактики. Одним з об'єктивних методів оцінки змагальної діяльності в хокеї на траві є реєстрація ефективності виконання техніко-тактичних дій [1]. Одержана інформація допомагає виявити сильні та слабкі сторони як команди в цілому, так і кожного гравця окремо, що дозволяє вносити відповідні корективи до процесу підготовки. Зокрема, це стосується рекомендацій тренера хокеїстам щодо елементів, які потрібно опанувати на індивідуальних заняттях. У зв'язку зі зміною правил у 2014-2019 роках в хокеї на траві, також міняються і техніко тактичні дії хокеїсток. Збільшується обсяг та інтенсивність рухової активності у змагальній діяльності [3]

Хокею на траві, як і будь-якій іншій спортивній грі, регламентованій правилами, притаманні свої особливості, що стосуються обсягів й інтенсивності рухової діяльності, не кажучи вже про своєрідність техніки та тактики. Так, за гру гравці висококваліфікованих команд виконують у середньому 800 – 1100 ігрових прийомів із загальним коефіцієнтом ефективності (КЕ), що коливається у межах 0,61 – 0,66 до 2014 року [4]. А після 2014 р. 900–1290 що коливається у межах 0,85–0,96 КЕ. Прийоми, що їх найчастіше виконують хокеїстки, після 2014-2019 року подані у таблиці 1.

Таблиця 1. Ігрові прийоми, які виконують хокеїсти в змагальній діяльності

Ігровий прийом	Кількість разів		Частка від загальної кількості, %	
	До 2014 року	Після 2014 року	До 2014 року	Після 2014 року
Передачі	500	600	39	45
Зупинки	150	190	10	16
Ведення	70	100	7	12
Обведення	65	100	7	10
Відбори	80	130	7	14
Перехоплення	60	90	6	10
Удари	20	25	6	10
Кидки, зокрема 6,4 – метрові	12	20	3	4

Точність попадання коливається в досить широкому діапазоні (КЕ 0,4 – 0,9). Більше половини всіх

м'ячів забивається з гри (50 – 60%), 30 – 40 % – після штрафних кутових ударів і приблизно 10% з 6,4- метрових кидків. Реалізація ударів з гри складає 15 – 25 %, а штрафних кутових ударів – 10 – 20%. З найбільшим КЕ хокеїсти виконують ведення (0,97 – 1,0) і зупинки м'яча (0,84 – 0,92). Проте, якщо враховувати велику кількість зупинок м'яча, що виконуються у процесі матчу, кількість втрат буває досить значною (25 – 45 за гру). Часто спортсмени втрачають м'яч також під час передач (60 – 90, КЕ 0,70 – 0,76). Привертає увагу низький КЕ при виконанні відборів (0,25 – 0,40). На наш погляд, це пов'язано з тим, що в хокеї на траві граєць, який володіє м'ячем, має певні переваги над тими, хто обороняється (відбирати м'яч можна лише пласкою стороною ключки, бити по ключці, піднімати та затримувати її з метою відбору м'яча забороняється, ногами чи іншими частинами тіла відбирати м'яч також не можна)[3].

Обведення і перехоплення виконуються з достатньо високим КЕ (0,73 – 0,86), але при цьому слід ураховувати, що втрати м'яча, особливо при обведенні, як правило, надають команді суперника перевагу в організації атаки.

З таблиці 2 констатуємо, що найбільшу ігрову активність під час матчу виявляє центральний півзахисник, дещо меншу – крайні захисники та крайні півзахисники. Значно менше ТТД виконують крайні та центральні нападники [2]. Приведені дані є орієнтирами для тренерів при оцінці змагальної діяльності гравців своїх команд.

Таблиця 2. Характеристики змагальної діяльності з урахуванням ігрового амплуа гравця

Ігрова спеціалізація	Зупинки м'яча	Ведення м'яча	Обведення суперника	Передачі м'яча	Перехоплення м'яча
Крайній захисник	15 ± 0,83	9±0,98	7,5±0,75	23,5 ± 0,69	6,5 ± 0,7
Передній центральний захисник	15,5 ± 0,8	7±0,98	4,5±0,71	17 ± 0,67	7,5 ± 0,7
Центральний захисник	18 ± 0,85	8±0,98	4,5±0,72	24,5 ± 0,69	8,5 ± 0,7
Крайній півзахисник	14 ± 0,81	11±0,98	13±0,72	31,0 ± 0,71	6,5 ± 0,7
Центральний півзахисник	14 ± 0,83	13,5±0,98	13,5 ±0,7	26,0 ± 0,7	6,5 ± 0,71
Крайній нападник	9,5 ± 0,82	11±0,98	12 ± 0,69	13,0 ± 0,66	4,5 ± 0,7
Центральний нападник	8,5 ± 0,80	13±0,98	13 ± 0,68	15,0 ± 0,68	4,5 ± 0,7

Висновки. Оцінка ефективності ігрової діяльності є найважливішою частиною тренувального процесу управління командою. Змагальна діяльність в хокеї на траві характеризується певними закономірностями щодо гравців, які виконують різні ігрові функції в процесі гри, і передбачає диференційований підхід у проведенні тренувального процесу. При аналізі зма-

гальної діяльності хокеїсток на траві необхідно враховувати не тільки кількісні показники виконання техніко-тактичних дій, а й умови, в яких вони вико-

нуються. Такий підхід дозволяє більш цілеспрямовано будувати програми техніко-тактичної підготовки гравців різних амплуа.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костюкевич В.М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник / В. М. Костюкевич. – Вінниця: Планер, 2014. – 616 с.
2. Костюкевич В. М. Управление соревновательной деятельностью спортсменов высокой квалификации в хоккее на траве / В. М. Костюкевич. – К.:Освіта України, 2010. – 270 с.
3. Курочкін В.Г. Правила з хокею на траві /В.І. Курочкін, О.О. Борисов, Г.В. Курочкін.– Київ: Ювента,2011.– 138с
4. Курочкін В.Г. Особливості розвитку хокею на траві на теренах України (1974-2019 рр.) / В.Г. Курочкі, Ю.О. Кривенко//Науковий журнал «Молодий вчений». – № 4.1 (68.1). – квітень, 2019. – С. 186-190.
5. Лапицький В.О., Удосконалення фізичної підготовки воротарів у хокеї на траві / В.І.Гончаренко,О.М Гончаренко//Педагогічні науки: теорія, історія,інноваційні техно-
6. лагії: наук. журнал., голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми:Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – № 1 (85).
6. Лапицький В. О. Техніко–тактична підготовка у хокеї на траві: навч. посібник / В. О. Лапицький, В. І. Гончаренко. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008.– 200 с.
7. Перепелиця М.О. Модельні тренувальні завдання як засіб оптимізації тактичної підготовки в хокеї на траві. / М.О. Перепелиця//Фізична культура, спорт та здоров'я нації. Зб. наук. пр. Вінниця: Вінницький держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського. – 2016. – с. 367–372.
8. Перепелиця М.О. Технічна підготовка висококваліфікованих хокеїстів на траві в контексті модельно-цільового підходу. / М.О. Перепелиця//Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2013. – с. 69–73.

REFERENCES

1. Kostyukevich V.M. Theory and methodology of sports training (on the example of team play sports). Textbook. - Vinnitsa: Glider, 2014. - 616 p.
2. Kostyukevich V.M. Management of competitive activity of high-skill athletes in field hockey. - K.: Education of Ukraine, 2010. - 270 p.
3. Kurochkin V.G. Borisov O.O., Kurochkin G.V. Rules for field hockey. – Kiev: Juventa, 2011.– 138p
4. Kurochkin V.G., Chicken V.G., Kryvenko Yu.O., Features of the development of field hockey in the territory of Ukraine (1974-2019)//The Young Scientist scientific journal. - № 4.1 (68.1). - April, 2019. - P. 186-190.
5. VA Lapitsky, Goncharenko V.I., Goncharenko O.M. Improvement of goalkeepers' physical training in field hockey//Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies: Sciences. journal, chapters. ed. AA Zbrueva. - Sumy: AS Makarenko SSU, 2019. - № 1 (85).
6. Lapitsky VA Goncharenko V.I. Technical and tactical training in field hockey: study. manual - Sumy: Sumy State University. AS Makarenko, 2008. - 200 p.
7. Perepulucya M.O. Model training tasks as a means of optimizing tactical training in field hockey//Physical Culture, Sports and Health of the Nation. Coll. of sciences. Vinnytsia avenue: Vinnytsia state. ped. University of Mykhailo Kotsyubynsky. - 2016. - p. 367–372.
8. Perepulucya M.O. Technical training of highly skilled field hockey players in the context of a model-goal approach.//Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports. - 2013 - p. 69–73.

Features of the analysis of technical and tactical actions in the competitive activity of highly skilled female athletes in field hockey

V. I. Goncharenko, V. A. Lapitsky, I. M. Skrypka, O. M. Goncharenko, S. V. Zaiats

Abstract. The article confirmed that technical and tactical training occupies a central place in the system of training high-level athletes, and one of the objective methods of evaluating competitive activity in field hockey is to record the effectiveness of performing technical and tactical actions. The article determined that one of the objective methods of evaluating competitive activity in field hockey is to record the effectiveness of performing technical and tactical actions. It is established that the analysis of hockey players' competitive activity helps to identify the strengths and weaknesses of both the team as a whole and each player individually, which allows to make appropriate adjustments in the training process.

Keywords: field hockey, athletes, technique, tactics.